

# PROSTOR ZLÍN

KATKA  
GALERIE  
VÝTVARNÉHO  
UMĚNÍ  
VE ZLÍNĚ

45 Kč  
ROČNÍK XVIII. 3 / 2011

POESIE

ARCHITEKTURA

VÝTVARNÉ UMĚNÍ



Martin Beníček

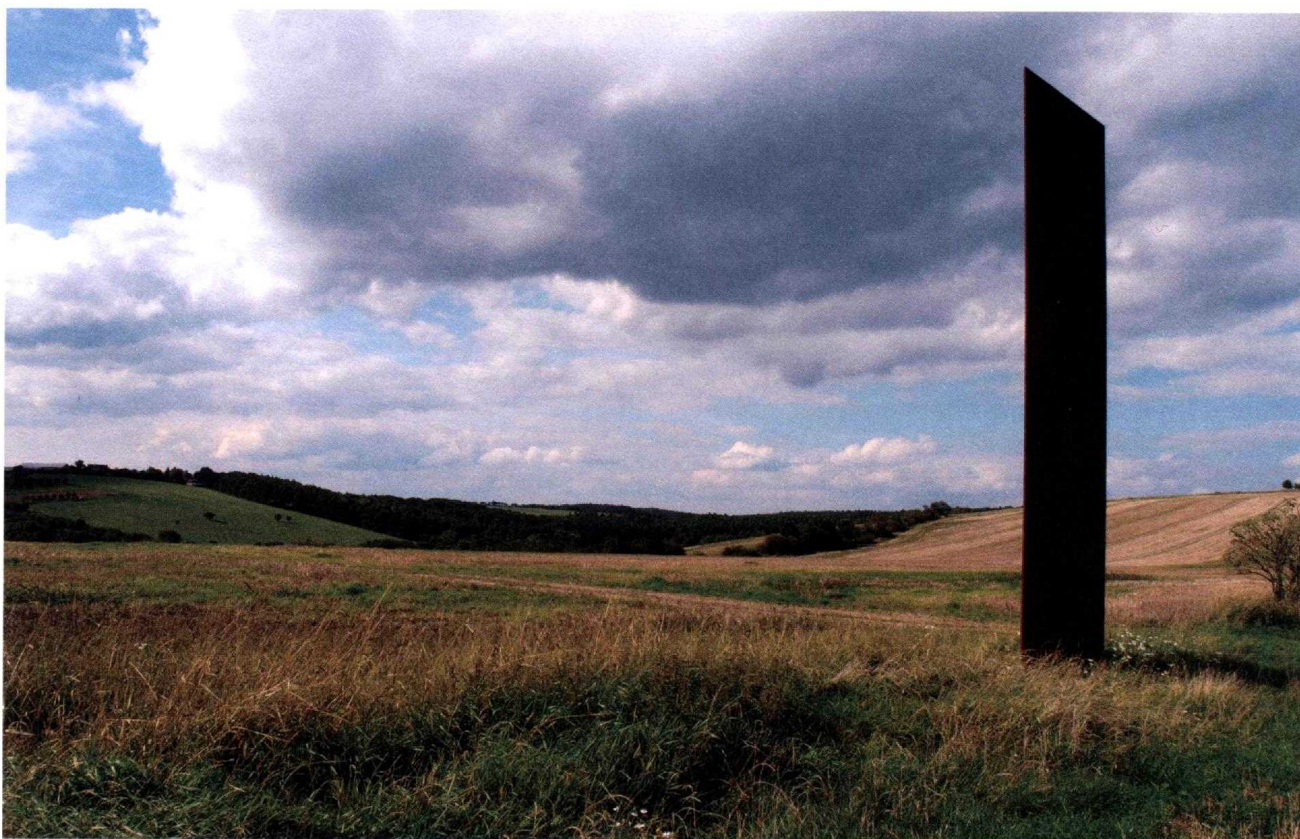


Pohled na kříž v úvalu u Šarov. Foto: Dalibor Novotný

O tématu křížové cesty, jejím významu pro ducha krajiny i lidi v ní žijící naposledy na stránkách Prostoru Zlín psal Ivan Neumann, a to o křížích v Bukovanech od Luboše Jarcovjaka.<sup>1</sup> Myslím si, že je na místě napsat i o další, velmi povedené realizaci, a to ve vesnici nedaleko od Zlína – v Šarovech. V této vesnici žije pedagog a sochař Jan Ambrůz (ad rozhovor v tomto čísle), který se snaží do krajiny vracet to, co v ní kdysi bylo samozřejmé. Díky občanskému sdružení „jinákrajina“ se pokouší měnit prostředí okolo sebe v rámci dlouhodobého projektu

„KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ“. Tento projekt započal v roce 2007, kdy byl zpracován projekt křížové cesty Pavly Kačírkové, který byl namyšlen na starou polní cestu vedoucí z vesnice k horizontu krajiny. Geneze sochy-kříže je však o něco delší. První kříž byl vystaven v rámci ateliérové výstavy BETON (ateliér sochařství II. brněnské FaVU) na hradě Špilberk (2006).<sup>2</sup> Zde nastává ten krásný myšlenkový koncept, co se sochou-objektem kříže po skončení výstavy, v ideální odpovědi hledající další trvalé umístění, povýšení objektu na výstavě na nedílný prvek





Pohled na KAPLI I, foto: Václav Babka

krajiny. Díky Ambrůzovi, Kačírkové a projektu „jinákrajina“ se brněnský kříž stává „prvním zastavením“ křížové cesty v Šarovech. V následujícím roce se instaluje ostatních třináct zastavení.

Kříž je ve své podstatě bezobsažný, není-li na něm křížovaný. V křesťanské tradici symbol

bolesti i naděje, zmaru i víry v lepší zítřka ve spojení s Kristem. Konstrukce kříže v Šarovech je na první pohled velmi křehká, přitom však působí ve správné proporci vůči člověku. Na vyvýšené patce má kříž něco kolem tří metrů, divák je tedy vůči objektu v podhledu, na některých místech - díky terénu - má centrální část v úrovni očí. Přemýšlím, jakým způsobem by se křížování dělo, když kříž je vlastně dutý. Ale vtom si uvědomuji tu jedinečnou myšlenku, že je to vlastně v přeneseném slova smyslu „můj kříž“ a já se mohu postavit na pomyslné místo křížovaného a uvědomit si mnohanásobné přesahy. Oproštěn od jakékoliv dekorativnosti, šedý a surový beton s jednoduchým vyznačením pomocí čísla v patě kříže nabízí zastavení sebe samého v neustálém klotu doby a času, tedy jedinečnou možnost zůstat v tichu a přemýšlet. Nic nevnučuje, neruší žádné přímé poselství, žádná konotace s textem Bible, s příběhem Krista. To zde není důležité, protože je to „osobní“ kříž každého poutníka, který daným úvalem jde a chce na chvíli zkusit „něst svůj“. Je velmi dobře, že pokud autorka myslela na jakousi spiritualitu, ke které tvar „sochy, objektu“ odkazuje, tak kříže jsou pojaty ekumenicky, takže je jedno, jaké víry či nevíry procházející je. Je docela možné, že se zastaví jen z důvodu výhledu skrze objekt do krajiny, neboť prázdný kříž tento průhled nabízí a je otázkou, zda místa umístění byla vybírána i podle tohoto hlediska. Ale ať se člověk vydá cestou úvalu od vesnice na kopec či obráceně, jisté je jedno. Čtrnáct zastávek s možností přemýšlení o sobě samém, o přírodě a krajině či o stvořiteli a jeho možných ekvivalentech. Jistým dokladem mých úvah byly při mé poslední návštěvě stopy, že cesta svým způsobem žije. Těmito stopami



Kříž v krajině. Foto: Dalibor Novotný



byly uvadlé květiny, kameny nebo svíce u jednotlivých zastavení. Je podle mého názoru dobře, že úvalem neprocházejí procesí věřících či turistů, naopak duch místa na člověka působí o to intenzivněji, když je procházející sám. Stačí ochota být otevřen vnímání života a světa kolem sebe a nebýt laxní pokusit se.

Křížová cesta je však jen dílčí částí projektu. Nedílnou součástí – tak jak to bývá u klasických novověkých křížových cest – je jakési zakončení, dodání smyslu a významu celé poutnické cesty. Tradiční křížové cesty zakončuje kaple, v tomto případě se jedná o jakýsi přenesený význam kaple. Tim je KAPLE I, instalovaná loni. Jedná se o minimalistický objekt, sochu umístěnou v územním trojúhelníku působnosti „jinékrajiny“, tedy mezi vesnice Šarovy, Lhota, Salaš.<sup>1/3</sup> Objekt je tvořen jedním opískovaným železným plechem o rozměrech 6 x 2 metry, pevně fixovaným do betonové patky v zemi. Plech není opět

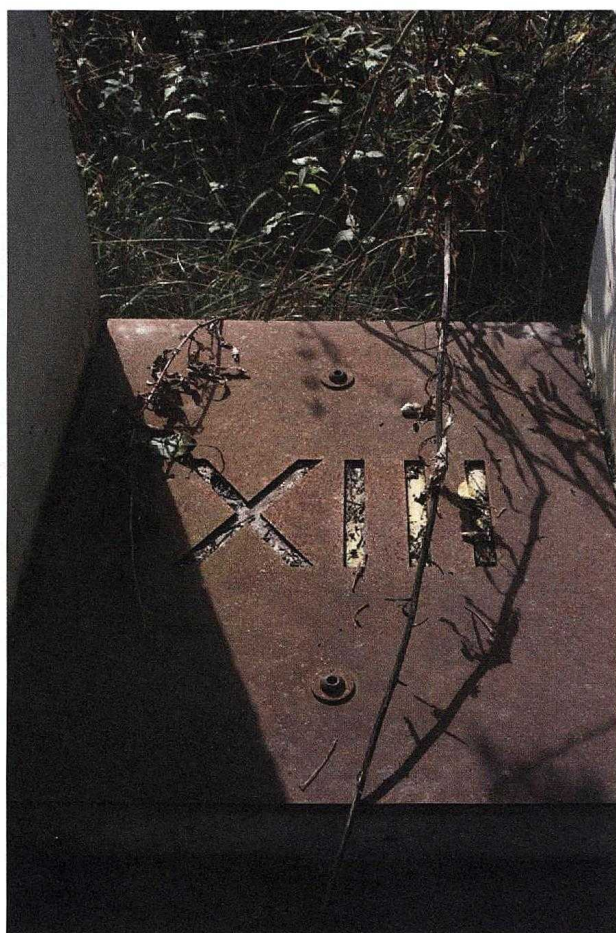
memento v krajině těchto sochařských aktivit, ale jako příklad dobrého konceptu práce s krajinou, která zde je naprosto nedocenená. A i kdyby neměly místa dosud jediného poutníka či návštěvníka, věřím, že cesty ke křížům a kapli se pomalu prošlapávají.

Celá část projektu křížové cesty a kapli by měla skončit osazením KAPLE II a KAPLE III. Jsem sám zvědav na proměnu krajiny u Šarov v jinou krajinu.

[www.kacirkova.cz](http://www.kacirkova.cz)  
[www.jinakrajina.eu](http://www.jinakrajina.eu)



Detail kříže. Foto: Dalibor Novotný



Trínácté zastavení. Detail paty kříže. Foto: Dalibor Novotný

nijak umělecky pojednán, snad jen povrch železa vytvářejí rzi náhodného působení přírodních živlů. Jak říká sama autorka: „Jedná se o linii spojující Zemi s nebem reagující na vliv větru.“ Podle mého názoru toto bohatě stačí. Minimalistický prvek krajiny, kus přírodní materie lidskou myšlenkou a prací povýšen do naprosto jiné významové roviny. Jako kaple pro věřícího, jako orientační bod pro hledajícího, jako místo cíle. Ačkoliv jsem přesvědčen, že ani cesta ani kaple neměly lehkou cestu vzniku a instalace, jsem velmi rád, že vznikly a že ideje Jana Ambrůze a Pavly Kačirkové se daří realizovat. Nejen jako

#### Poznámky:

1. Ivan Neumann, Lubomír Jarcovják, *Cestou, Prostor Zlín*, 2010, s. 30–32.
2. Výstava BETON, tedy i první kříž a později celá křížová cesta vznikla díky podpoře sponzorů Prefy Brno a Českomoravského cementu, za což jim patří poděkování.
3. Jednotlivé vzdálenosti mezi vesnicemi jsou cca tři kilometry, jak měl možnost autor textu sám zjistit.